

A – Naamrecht

1 Wijziging geslachtsnaam kind i.v.m. verzoek gezagswijziging

Uitspraak: Hoge Raad 24 januari 2003,
Vindplaats: *NJ* 2003/198, ECLI:NL:HR:2003:AF0204

Hoge Raad der Nederlanden

Beschikking in de zaak van:

1. [De moeder],
2. [De stiefvader], beiden wonende te [woonplaats], verzoekers tot cassatie, advocaat: mr. J. Groen tegen
[De vader], wonende te [woonplaats], verweerder in cassatie, niet verschenen.

1. Het geding in feitelijke instanties
(...)

2. Het geding in cassatie
(...)

3. Beoordeling van het middel

3.1 In cassatie gaat het om het volgende.

- (i) De moeder en de vader zijn op 26 september 1988 gehuwd. Uit hun huwelijk zijn geboren: [kind 1] op 8 oktober 1989 en [kind 2] op 12 september 1991. Het huwelijk van de moeder en de vader is op 14 juli 1995 ontbonden door inschrijving van de echtscheidingsbeschikking van 21 juni 1995 in de daartoe bestemde registers. De moeder is bij deze beschikking belast met het ouderlijk gezag.
- (ii) Bij de echtscheidingsbeschikking is een omgangsregeling vastgesteld, inhoudende dat de vader een weekend per veertien dagen de kinderen bij zich zal hebben.
- (iii) De moeder is op 7 maart 1999 hertrouwd met de stiefvader. Uit dit huwelijk is geboren [kind 3] op 18 augustus 1999. De moeder en de stiefvader vormen samen met [kind 1], [kind 2], [kind 3] en [kind 4], een kind uit een eerder huwelijk van de stiefvader, een gezin.
- (iv) De moeder en de stiefvader zijn gezamenlijk belast met het gezag over [kind 1] en [kind 2].
- (v) In het dagelijkse leven voeren [kind 1] en [kind 2] als achternaam: [naam 1].

3.2 De moeder en de stiefvader hebben in dit geding verzocht hen gezamenlijk met het gezag te bekleden en te bepalen dat de geslachtsnaam van [kind 1] en [kind 2] wordt gewijzigd in [naam 2]. De Rechtbank heeft het eerste verzoek toegewezen en het tweede verzoek afgewezen. Het Hof heeft de beschikking bekrachtigd op grond van de volgende overwegingen. Een verzoek als bedoeld in art. 1:253t lid 5 BW wordt afgewezen, indien het kind twaalf jaar of ouder is en niet heeft ingestemd met het verzoek, of indien het belang van het kind zich tegen toewijzing verzet. Aangezien [kind 1] en [kind 2] de leeftijd van twaalf jaar nog niet hebben bereikt, is uitsluitend de vraag aan de orde of een toewijzing van het verzoek van de moeder en de stiefvader in strijd is met het belang van [kind 1] en [kind 2] (rov. 4.1). In beginsel dient terughoudend met een geslachtsnaamwijziging te worden omgegaan, met name wanneer het gaat om het wijzigen van de geslachtsnaam van een minderjarige in die

van de gezagdragende nieuwe partner van één van de ouders. De omstandigheden kunnen echter meebrengen dat een wijziging van de geslachtsnaam in het belang van de minderjarige is (rov. 4.5). De leeftijd van de kinderen en het feit dat zij hun hele leven al [naam 1] heten in aanmerking genomen, moet worden geoordeeld dat het belang van de kinderen om zich te kunnen identificeren met hun biologische vader, zwaarder weegt dan het door de moeder en de stiefvader aangevoerde belang van gezinseenheid. Wijziging van de geslachtsnaam van de kinderen is mitsdien niet in hun belang (rov. 4.6).

3.3 De eerste klacht houdt in dat het Hof de kinderen had moeten horen alvorens een beslissing te geven. De klacht wordt ten onrechte aangevoerd, nu ingevolge art. 809 Rv. de rechter minderjarigen die de leeftijd van twaalf jaar nog niet hebben bereikt, in de gelegenheid kan stellen hem hun mening kenbaar te maken op een door hem te bepalen wijze. Hij is daartoe niet verplicht en behoeft zijn beslissing om hen niet te horen, behoudens bijzondere omstandigheden waarvan in dit geval niet is gebleken, niet te motiveren.

3.4 In de tweede klacht wordt aangevoerd, dat het Hof heeft miskend dat, indien het verzoek tot gezamenlijk gezag van een ouder en een stiefouder wordt toegewezen, ook het verzoek tot geslachtsnaamwijziging dient te worden toegewezen. De klacht faalt, aangezien, zoals ook volgt uit de in de conclusie van de Advocaat-Generaal in 2.3 weergegeven passage uit de wetsgeschiedenis, de mogelijkheid bestaat dat, afhankelijk van de omstandigheden van het geval, het verzoek tot gezagswijziging wordt toegewezen, maar het verzoek tot geslachtsnaamwijziging wordt afgewezen.

3.5 Het middel bevat ten slotte de klacht dat de door het Hof gemaakte afweging onjuist dan wel onbegrijpelijk is, omdat de rechter het onderhavige verzoek slechts mag afwijzen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging van het verzoek, de belangen van het kind worden verwaarloosd. De klacht is niet gegrond. Ingevolge art. 1:253t lid 5, onder c, BW wordt een verzoek tot wijziging van de geslachtsnaam van het kind als hier bedoeld, afgewezen indien het belang van het kind zich tegen toewijzing verzet. De beoordeling of dit het geval is berust op een afweging van de omstandigheden, bij welke afweging aan het belang van de minderjarige groot gewicht moet worden toegekend. Het Hof is bij zijn oordeel hiervan uitgegaan, zodat de rechtsklacht faalt. Zijn oordeel dat, gelet op de leeftijd van de kinderen en op het feit dat zij hun hele leven al [naam 1] heten, het belang van de kinderen om zich te kunnen identificeren met hun biologische vader zwaarder weegt dan het door de moeder en de stiefvader aangevoerde belang van gezinseenheid, is ook niet onbegrijpelijk of ontoereikend gemotiveerd.

4. Beslissing

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

B – Relatievermogensrecht

I – Rechten en plichten van echtgenoten

2 DEXIA

Uitspraak: Hoge Raad 28 maart 2008
Vindplaats: NJ 2009/578, ECLI:NL:HR:2008:BC2837

Hoge Raad der Nederlanden

Arrest in de zaak van:

DEXIA BANK NEDERLAND N.V.,

gevestigd te Amsterdam, eiseres tot cassatie, verweerster in het incidenteel cassatieberoep, advocaat: mr. R.S. Meijer,

tegen

1. [Verweerder 1] en

2. [Verweerster 2], beiden wonende te [woonplaats], verweerders in cassatie, eisers in het incidenteel cassatieberoep, advocaten: mrs. D. Rijpma en D.M. de Knijff.

Partijen zullen hierna ook worden aangeduid als Dexia en [verweerder] c.s., ieder afzonderlijk [verweerder 1] en [verweerster 2].

1. Het geding in feitelijke instanties

(...)

2. Het geding in cassatie

(...)

3. Uitgangspunten in cassatie

3.1 In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan.

(i) [Verweerder 1] en [verweerster 2] zijn echtelieden.

(ii) [Verweerder 1] heeft op 5 juli 2000 met een rechtsvoorganger van Dexia zes schriftelijke overeenkomsten gesloten met betrekking tot de koop van aandelen. Deze overeenkomsten zijn onder de naam 'Korting Kado' aangegaan voor de duur van 120 maanden.

(iii) De koopsom bedroeg per overeenkomst € 22.057,20. Over de looptijd van de overeenkomst was rente verschuldigd tot (ten hoogste) een bedrag van € 27.350,40. Beide bedragen vormden de 'leasesom' van € 49.407,60. Deze diende als volgt te worden voldaan: een bedrag van € 7.384,68 aan vooruitbetaalde rente op de eerste van de maand na de aankoopdatum, 84 maandelijks rentetermijnen van maximaal 12,4% per jaar over het aankoopbedrag, waarvan de eerste te voldoen 36 maanden na de aankoopdatum, een bedrag van € 45,38 te betalen 119 maanden na de aankoopdatum en een bedrag van € 22.011,82 als slottermijn.

(iv) De aandelen zijn ten behoeve van [verweerder 1] en ingevolge de op de overeenkomsten toepasselijke Bijzondere Voorwaarden Effecten Lease (hierna: Bvel) voorwaardelijk op zijn naam bijgeschreven

op de voet van art. 17 Wet giraal effectenverkeer (hierna: Wge). Ingevolge art. 5 van de overeenkomst wordt [verweerder 1] van rechtswege eigenaar van de gekochte aandelen zodra hij alles wat hij uit hoofde van die overeenkomst verschuldigd is, heeft voldaan.

(v) [Verweerder 2] heeft bij brief van 21 februari 2003, gericht aan Dexia, de overeenkomsten buitengerechtelijk vernietigd op grond van het bepaalde in art. 1:88 lid 1, aanhef en onder d, in verbinding met art. 1:89 BW.

(vi) [Verweerder 1] heeft een bedrag van € 44.308,08 aan rentetermijnen voldaan. Dit bedrag is op 27 januari 2005 – na het vonnis van de kantonrechter – aan hem terugbetaald.

3.2 De kantonrechter heeft in conventie geoordeeld dat de onderhavige overeenkomsten moeten worden aangemerkt als huurkoop, heeft voor recht verklaard dat [verweerder 2] de door [verweerder 1] gesloten ‘aandelenlease-overeenkomsten’ overeenkomstig het bepaalde in art. 1:89 BW rechtsgeldig buitengerechtelijk heeft vernietigd, en heeft in reconventie de vordering van Dexia afgewezen. Het hof heeft het vonnis van de kantonrechter bekrachtigd.

3.3 Voorzover in cassatie van belang heeft het hof daartoe – samengevat – het volgende overwogen.

(a) De opvatting van Dexia dat geen sprake kan zijn van huurkoop omdat de overeenkomsten geen betrekking hebben op zaken, is gelet op het bepaalde in art. 7A:1576 lid 5 BW onjuist. Daaraan kan niet afdoen dat de wetgever in deze bepaling een andere formulering heeft gekozen dan in art. 7:47 BW. Dit geeft juist steun aan de uitleg van deze bepaling dat indien een overeenkomst welke betrekking heeft op een vermogensrecht alle kenmerken heeft van huurkoop, deze overeenkomst ook moet worden aangemerkt als huurkoop. (rov. 2.7)

(b) Het betoog van Dexia dat het hier overeenkomsten betreft tot afrekening van koers- of prijsverschil als bedoeld in art. 7A:1811 lid 2 BW, gaat niet op. Uit de overeenkomsten blijkt dat [verweerder 1] het aankoopbedrag en de rentetermijnen als leasesom aan Dexia verschuldigd was en uit art. 10 Bvel vloeit voort dat hij, als hij na volledige betaling eigenaar was geworden van de aandelen, de keus had deze te behouden of voor hem te laten verkopen, waaruit volgt dat hij ten volle bevoegd zou zijn over de aandelen te beschikken. Ook de inhoud van de desbetreffende brochure geeft steun aan de uitleg dat het overeenkomsten van koop en verkoop betreft. (rov. 2.8)

(c) Aan het wettelijke vereiste van betaling van de koopprijs in ten minste twee termijnen is, gelet op de bewoordingen van de overeenkomst gelezen in het licht van de gehele inhoud ervan, voldaan, ook al zou bij de uitvoering van de overeenkomst feitelijk van gelijktijdige betaling sprake zijn. (rov. 2.9)

(d) Dexia kan niet worden gevolgd in haar uitleg dat afleveren in de zin van art. 7:9 en art. 7A:1576 lid 1 BW betekent dat in geval van koop van een vermogensrecht de verkoper alles in het werk dient te stellen teneinde de koper in staat te stellen het vermogensrecht ten volle uit te oefenen. Voor huurkoop brengt de aflevering, die in dit geval is geschied door de voorwaardelijke administratie van de aandelen op naam van [verweerder 1], mee dat de huurkoper dadelijk bij het aangaan van de overeenkomst het genot van de aandelen verwerft. Dit genot heeft [verweerder 1] verworven nu hem ingevolge art. 3 Bvel alle baten en alle waardeveranderingen van de aandelen toekwamen, ook al kon hij door het voorwaardelijk karakter van de registratie deze rechten (nog) niet uitoefenen tegenover de aandelenuitgevende instelling. Dat [verweerder 1] (nog) geen aandeelhoudersrechten kon uitoefenen is niet voldoende om aan te nemen dat hij niet het genot van de aandelen had. Hij werd pas eigenaar van de aandelen nadat hij aan al zijn verplichtingen uit hoofde van de overeenkomst had voldaan. Niet relevant is of hij na afloop van de overeenkomst deze aandelen te gelde zou laten maken. (rov. 2.10)

(e) Het gaat dus om huurkoop, een vorm van koop op afbetaling, waarvoor [verweerder 1] volgens art. 1:88 lid 1, aanhef en onder d, BW toestemming behoefde van [verweerder 2]. (rov. 2.11-12)

(f) Uit de wetsgeschiedenis noch uit het systeem van de wet volgt dat de wetgever heeft beoogd het toestemmingsvereiste van voormelde bepaling te beperken tot overeenkomsten met betrekking tot lichamelijke zaken. [Verweerder 1] heeft niet gehandeld in de uitoefening van een beroep of bedrijf.

De toestemming diende schriftelijk te worden gegeven. Het beroep op het ontbreken van deze toestemming levert geen misbruik van recht op aan de zijde van [verweester 2]. (rov. 2.12)

(g) Het beroep van Dexia op art. 6:278 BW gaat niet op. Voor de door Dexia voorgestane ruime uitleg van deze bepaling biedt de wetsgeschiedenis geen steun, en deze zou de door art. 1:88 geboden bescherming illusoir maken. (rov. 2.14)

4. Beoordeling van het middel in het principale beroep

4.1 Bij de beoordeling van het middel, dat in het bijzonder de uitleg van art. 1:88 lid 1, aanhef en onder d, BW tot onderwerp heeft, moet worden vooropgesteld dat de ratio van deze bepaling is echtgenoten in hun onderlinge verhouding, dus ten opzichte van elkaar, te beschermen (Parl. Gesch. Aanpassing BW, Inv. 3, 5 en 6, blz. 19 en 22).

4.2 Het middel strekt in de eerste plaats ten betoge dat koop op afbetaling, en dus ook huurkoop, volgens de wettelijke definitie van art. 7A:1576 BW slechts een zaak als object kan hebben. De onderhavige overeenkomsten hebben aandelen als object, dus geen zaken, maar vermogensrechten in de zin van art. 3:6 BW. Nu op grond daarvan in dit geval geen sprake is van koop op afbetaling, behoeft [verweerder 1] voor het aangaan van de overeenkomsten ook geen toestemming als bedoeld in art. 1:88 lid 1, aanhef en onder d, BW van [verweester 2].

Dit standpunt van Dexia is onjuist. Weliswaar is juist dat de huurkoop in art. 7A:1576 lid 1 aldus wordt omschreven dat zij betrekking heeft op zaken, doch uit het vijfde lid van deze bepaling volgt dat koop op afbetaling ook mogelijk is met betrekking tot vermogensrechten. Deze uitleg is niet alleen in overeenstemming met de tekst van deze bepaling, maar volgt ook uit de wetsgeschiedenis ervan, zoals weergegeven in de conclusie van de plaatsvervangend Procureur-Generaal onder nr. 12 en 13. Ook al onder art. 1576 (oud) BW was koop op afbetaling van goederen, waaronder destijds zowel stoffelijke objecten als vermogensrechten werden begrepen, mogelijk, zoals reeds uit de tekst van deze bepaling blijkt. Er bestaan geen aanwijzingen dat de wetgever bij de invoering van het nieuwe Burgerlijk Wetboek in 1992 daarin wijziging heeft willen brengen. De aard van het onderhavige vermogensrecht verzet zich niet tegen de opvatting dat koop op afbetaling van dit recht mogelijk is.

4.3 Dexia heeft voorts doen aanvoeren dat de overeenkomsten geen koop op afbetaling, en dus geen huurkoop, zijn omdat daarin een verplichting tot aflevering van de gekochte aandelen ontbreekt. Een dergelijke verplichting maakt volgens haar een essentieel onderdeel uit van de wettelijke definitie. Dexia heeft haar standpunt toegelicht door erop te wijzen dat [verweerder 1] vóór de laatste termijnbetaling (i) blijkens art. 3 Bvel zijn aan de aandelen verbonden stem- en wilsrechten niet mocht uitoefenen, (ii) blijkens art. 2 en 3 Bvel jegens de uitgevende instellingen geen aanspraak kon maken op dividenduitkeringen en (iii) blijkens art. 2, 10 en 12 Bvel geen recht had op uitlevering dan wel aflevering van de aandelen en zou moeten dulden dat Dexia deze aandelen zou bezwaren of aan een derde zou overdragen. De geanticipeerde leveringshandeling geschiedde immers onder de opschortende voorwaarde van de laatste betaling.

4.4 Ook dit standpunt kan niet worden aanvaard. Het miskent dat art. 7A:1576 lid 1 is toegespitst op stoffelijke zaken, waarbij aflevering in dit verband betekent dat aan de koper de macht over de zaak wordt verschaft. In een geval als het onderhavige waarin het gaat om koop en verkoop van aandelen met levering onder de opschortende voorwaarde dat volledige betaling heeft plaatsgevonden, moet onder aflevering worden verstaan dat de koper het genot van de aandelen verkrijgt. De levering van aandelen geschiedt ingevolge art. 17 Wge door bijschrijving op naam van de verkrijger in de administratie van de aangesloten instelling. Het oordeel van het hof dat de aflevering is geschied door de voorwaardelijke administratie van de aandelen op naam van [verweerder 1] waardoor, zoals blijkt uit art. 3 Bvel, vanaf dat moment aan hem alle baten en waardeveranderingen toekwamen, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk, ook niet als in aanmerking wordt genomen dat [verweerder 1] nog niet alle aan de aandelen verbonden rechten mocht uitoefenen. Door de